

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА І ХОРЕОГРАФІЇ
КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

“ ” 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС

Для студентів

Спеціальності 025 Музичне мистецтво
Освітнього рівня – першого (бакалаврського)
Освітньої програми
025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано)

Київ-2023

Розробник: Свиріденко Наталія Сергіївна, професор кафедри інструментально-виконавської майстерності; **Балюра Катерина Олександрівна**, викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі: Беренбейн І.С., Гаркуша Людмила Іванівна, старший викладач; доцент; Гумінюк С.П., доцент; Куришев Є.В., доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Факультету музичного мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності
Протокол № 9 від 28 серпня 2023 року.

Завідувач кафедри
інструментально-виконавської
майстерності

Маргарита МАЛАХОВА

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проєктної групи) 025.00.03 «Інструментальне виконавство (фортепіано)»

«___» _____ 2023 року

Гарант освітньо-професійної 025.00.03 «Інструментальне виконавство (фортепіано)»

(керівник проєктної групи) _____ Наталія СВИРИДЕНКО

(підпис)

Робочу програму перевірено

«___» _____ 2023 року

Заступник декана

з науково-методичної та навчальної роботи _____ Інна ТКАЧЕНКО

(підпис)

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____, «___»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____, «___»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____, «___»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____, «___»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

II. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів/ годин		
Курс	III	
Семестр	5	6
Кількість змістових модулів за розподілом:	4	
Обсяг кредитів	2	3
Обсяг годин, у тому числі:	60	90
Практичні	36 годин	54 годин
Модульний контроль	4 години	6 години
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	20 годин	30 годин
Форма семестрового контролю	-	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» спрямована на підготовку студента-піаніста до практичної діяльності концертмейстера вокальних, оркестрових та диригентських (симфонічних та хорових) класів музичних навчальних закладів, а також до роботи акомпаніатора концертних організацій.

Основна мета навчальної дисципліни – формування концертмейстерської компетентності у виконанні фортепіанних партій у відповідності з принципами ансамблевого виконання і розуміння ролі піаніста.

Основні завдання навчального курсу:

1. розвиток практичних навичок, необхідних для роботи концертмейстера;
2. забезпечення теоретичної і методичної підготовки студентів до концертмейстерської роботи в музичних закладах;
3. ознайомлення зі складними формами та жанрами програми курсу;
4. вміти розшифрувати цифрований бас у старовинних інструментальних сонатах,
5. вміти органічно виконувати партію клавіру у творах кантатно-ораторіального жанру.

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства, спрямованих на розвиток здатності особистості до художньо-творчої самореалізації й культурного самовираження в сфері музичного мистецтва.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
	ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК 4	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	ЗК 6	Навички міжособистісної взаємодії.
	ЗК 7	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК 9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК 11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
Спеціальні (фахові) компетентності СК	СК 3	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва
	СК 4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією практикою музичного мистецтва
	СК 5	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
	СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
	СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
	СК 9	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
	СК 10	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретично систем та концепцій.
	СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.
	СК 13	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
	СК 14	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
СК 17	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності	

	СК 18	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.
--	--------------	--

Програмні результати навчання

РН 1	Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.
РН 2	Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.
РН 3	Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.
РН 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
РН 5	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
РН 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
РН 11	Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській, менеджерській практичній діяльності.
РН 12	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

III. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Робота над творами кантатно-ораторіального жанру.							
Тема 1.1. Особливості виконання партії клавіру у світських і церковних кантатах.	14			9			5
Тема 1.2. Виконання супроводу арій складної форми. Вивчення стилю.	14			9			5
Модульний контроль	2						
Разом	28			18			10
Усього	30						
Змістовий модуль 2 Інструментальна соната із супроводжуючим басом.							
Тема 2.1. Сонати da chiesa	14			9			5
Тема 2.2. Сонати da camera, розшифровка цифрованого басу.	14			9			5
Модульний контроль	2						
Разом	28			18			10
Усього	30						
Змістовий модуль 3: Фортепіанна партія в інструментальних п'єсах складної форми: балади, капрічіо, рапсодії, рондо, скерцо, фантазії, та інші.							
Тема 3.1. Репертуар струнно-смичкових інструментів.	13			8			5
Тема 3.2. Репертуар духових та ударних інструментів.	15			10			5
Модульний контроль	2						
Разом	30			18			10
Змістовий модуль 4: Вокальні та інструментальні твори складної форми композиторів ХІХ–ХХІ ст. із супроводжуючою партією фортепіано.							
Тема 4.1. Репертуар струнно-смичкових інструментів.	28			18			10
Тема 4.2. Репертуар духових і ударних інструментів. Ознайомлення з правилами імпрвізації у супроводженні сольного інструменту.	28			18			10
Модульний контроль	4						
Разом	56			36			20
Усього	60						

IV. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Робота над творами кантатно-ораторіального жанру.

Тема 1.1 Особливості виконання партії клавір у світських і церковних кантатах.

Вміти визначити приналежність твору до жанру церковної і світської кантати. Проаналізувати фактуру супроводжуючої партії (клавіру). В разі виявлення в партії цифрованих позначень, вміти розшифрувати їх. Осягнути стиль письма церковної музики.

Проаналізувати стиль світської кантати. Вміти застосувати у партії супроводження стилістичну манеру виконання. Вміти виконувати супровід речитативу та його особливості завершення.

Основна література: 1-7

Додаткова література: 1-11.

Тема 1.2. Виконання супроводу арій складної форми. Вивчення стилю.

Проаналізувати зміст та форму побудови твору. Визначити задачі, покладені на партію супроводу та зрозуміти його роль у створенні цілісної композиції. Шляхом експерименту, знайти відповідні темпи, для найбільш наближеного до авторського задуму. Опрацювати з вокалістом значення тексту - здійснити роботу над його вимовою, інтонацією та його зв'язком з музичною складовою, що має тісний контакт в реалізації ідеї автора.

Основна література: 1-7

Додаткова література: 1-11

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Інструментальна соната з супроводжуючим басом.

Тема 2.1. Соната da chiesa. Розшифровка цифрованого басу.

Соната da chiesa (церковна соната) - рання форма сонатного жанру, найбільш наближена до класичної сонати. Виявити характер твору і роль супроводження. В разі наявності цифрованого басу, вміти його розшифрувати, узгоджуючи цей процес із мелодикою основної партії. В результаті, має бути сформований цілісний матеріал, що органічно доповнює один одного, підсилюючи задум автора.

Основна література: 1-7

Додаткова література: 1-11

Тема 2.2. Соната da camera. Розшифровка цифрованого басу.

Соната da camera (камерна соната) - розповсюджена форма сонати XVI–VIII ст., що біш наближена до сюїтного жанру. Перед виконавцем партії клавіру може бути представлена партія не розшифрована, або розшифрована лаконічно. Піаніст може сам визначити ступінь готовності партії до виконання і в разі свого бачення виконання цієї партії, може зробити розшифровку власноруч, в узгодженості з партією соліруючого інструменту, не порушуючи цілісності задуму автора та стилю твору.

Основна література: 1-7

Додаткова література: 1-11

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Фортепіанна партія в інструментальних п'єсах складної форми: балади, експромти, капріціо, рапсодії, рондо, скерцо, фантазії та ін.

Тема 3.1. Ознайомлення з репертуаром струнно-смичкових інструментів у жанрі п'єс складної форми у різних її проявах - різнохарактерних за походженням.

Вивчення походження п'єси, що впливає на характер викладення матеріалу, засобів вираження та стилю виконання. Розуміння підтримки сольного інструменту, вільне володіння текстом, що дає можливість гнучко підтримувати партію соліста.

Основна література: 1-7

Додаткова література: 1-11

Тема 3.2. Репертуар духових і ударних інструментів у аналогічному жанрі. Ознайомлення зі специфікою виконання, характерних для виконання на духових інструментів.

Основна література: 1-7

Додаткова література: 1-11

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

Вокальні та інструментальні твори складної форми композиторів XIX–XXI ст. із супроводом партії фортепіано.

Тема 4.1. Репертуар струнно-смичкових, духових та ударних інструментів.

Ознайомлення з музикою визначеного періоду у всіх її стилістичних проявах та техніки письма. Концертмейстер повинен однаково вправно грати партію супроводу як на механічних, так і на електронних клавішних інструментах, у випадку, коли соліст свою партію виконує на електронному інструменті.

Основна література: 1-7

Додаткова література: 1-11

Тема 4.2. Ознайомлення з правилами імпровізації у супроводженні сольного інструмента.

Вміти робити імпровізацію на задану тему.

Основна література: 1-7

Додаткова література: 1-11

5. Контроль навчальних досягнень

5.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	18	18	18	18	27	27	27	27
Робота на практичних заняттях	10	18	180	18	180	27	270	27	270
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	20
Контрольне модульне прослуховування	25	1	25	1	25	1	25	2	25
Разом		-	233	-	233	-	332	-	342
Максимальна кількість балів		466				674			
Розрахунок коефіцієнта за VI семестр – 6,74									

6.1. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА КРИТЕРІЇ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ

V семестр

№	Зміст завдання	К-сть годин	Академічний контроль		Бали
1	Ознайомитися з творами кантатно-ораторіального жанру. Зробити загальну характеристику матеріалу для виконання.	5	Показати найбільш характерні риси твору	1	5
			та вилучити найбільш складні місця,	1	
			знайти спосіб подолання технічних складностей.	1	
				1	
				1	
2	Підготувати до публічного показу арію складної форми і всі технічні складності відпрацювати методикою власного досвіду.	5	Відчутти стиль, форму, жанр вокального твору.	1	5
			Якісно вивчена піаністична фактура акомпанементу.	3	
			Враховувати стильових особливостей твору.	1	
			Внесення свого творчого потенціалу при концертному виконанні музичного твору.	1	
3	Підготувати Сонату da da chiesa за власним вибором. Визначити проблеми виконання та подолати їх.	5	Зробити правильний вибір темпу та характеру твору.	1	5
				1	
			Моментно розшифровувати цифрований бас	1	
			За необхідністю додавати елементи імпровізації.	1	
			Виконання	1	
4	Прочитати з листа Сонату da camera. Визначити її походження, виходячи з техніки письма. Знайти ключові містаю.	5	Розкриття художньо-музичного змісту інструментального твору.	1	5
			Вивчення тексту акомпанементу.	1	
			Дотримання стильових особливостей твору.	1	
			Попереднє виконання.	1	
			Анотація і фінальне виконання.	1	
VI семестр					
5	Виконати інструментальний твір сучасного композитора.	5	Ознайомлення з текстом.	1	5
			Розробити спільний проєкт з планом виконання.	1	
			Звернути увагу на складні для виконання місця та опрацювати їх.	1	
			Визначитися зі стилем твору.	1	
			Фінальний показ.	1	
6	Вибрати твір з репертуару духових інструментів композитора XX ст.	5	Ознайомитися з вибраним твором.	1	5
			Визначити його стилістику.	1	
			Знайти складні частини та вивчити їх.	1	
			підготуватися до виконання.	1	
			Виконання твору.	1	
7	Ознайомитися з партією акомпанементу твору для ударних інструментів	10	Визначити особливість партії акомпанементу.	1	5
			Прочитати твір з листа.	1	
			Скласти спільний план виконання.	1	
			Повторити складні місця.	1	
			Фінальне виконання.	1	

8	В інструментальному творі з відсутньою партією супроводження імпровізаційно виконати	10	Прослуховування інструментальної партії.	1	5
			Визначити стиль та основну мелодійну лінію твору.	1	
			Скласти план гармонічної підтримки.	1	
			Спробувати використати підтримку ситуативно.	1	
			Виконати, використовуючи спосіб імпровізації	1	
Усього		50			40

6.2 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

№	Модульна контрольна робота 1	Критерії оцінювання	Бали
1.	Виконання арії з кантати (церковної або світської) за вибором.	Знання тексту, відчутне розуміння стилю та володіння художніми засобами.	5
2.	Виконання кантати (арія, речитатив, арія)	Повний обсяг виконання	6
3.	Підготовка та виконання арії розгорнутої форми.	Досконале знання супроводжуючої партії.	6
4.	Розшифровка цифрованого басу, виконання твору.	Виконання твору, де розшифрована партія клавіру органічно звучить разом із сольним голосом..	8
Максимальна кількість балів			25
№	Модульна контрольна робота 2	Критерії оцінювання	Бали
5.	Підготувати до виконання дві контрастні частини з сонати da chiesa.	Розібрати текст частин сонати, простежити контрастність частин, зміну темпів, динаміку.	5
6.	Виконати повний текст сонати.	У виконанні твору врахувати всі складові розуміння стилю.	6
7.	Підготувати до виконання дві контрастні частини з сонати da camera.	Розібрати текст частин сонати, простежити контрастність частин, різницю у темпах та динаміку.	6
8.	Виконати повний текст сонати.	У виконанні твору врахувати всі складові розуміння стилю.	8
Максимальна кількість балів			25
№	Модульна контрольна робота 3	Критерії оцінювання	Бали
9.	Підготувати п'єсу складної форми скрипкового чи альтового репертуару (балада, експромт, капричіо, рапсодія, скерцо, фантазія т. ін.)	Контактність соліста та концертмейстера під час виконання твору	5
10.	Підготувати п'єсу складної форми віолончельного та контрабасового репертуару (т.с.)	Виявити розуміння жанру, форми, стилю.	6

11.	Підготувати п'єсу складної форми з репертуару духових інструментів (дерев'яних та мідних) (т.с.)	Контактність виконавців та розуміння побудови матеріалу, стилю.	6
12.	Підготувати п'єсу складної форми з репертуару ударних інструментів (т.с.)	Розуміння піаністом задач, що існують у акомпанементі в репертуарі ударних інструментів.	8''я
Максимальна кількість балів			25
№	Модульна контрольна робота 4	Критерії оцінювання	Бали
13.	Представити вокальний твір у супроводі акомпанементу композитора-романтика.	Донесення до слухача характерних рис романтизму.	5
14.	Підготувати до виконання твору композитора-імпресіоніста з репертуару струнно-смичкових інструментів.	Виконання з ясним розумінням виражальних засобів, характерних для стилю.	6
15.	Підготувати твір ХХІ ст. з репертуару духових інструментів на власний вибір.	Представити твір з анонсом про автора та аналіз форми та стилю.	6
16.	Виконати імпровізацію на задану тему у будь-якому складі.	Проявити творчу компетенцію та фантазію.	8
Максимальна кількість балів			25

6.3. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Залік – V семестр: виконання 2-х різностильових творів (фортепіанний ансамбль або дует – скрипка і інші музичні інструменти), другий – вокально-інструментальний ансамбль (арії, романси та пісні у супроводі фортепіано). Інша форма заліку – відкритий концертний виступ. Студент також повинен прочитати незнайомий твір з аркуша та транспонувати.

При необхідності модульний контроль відбувається у дистанційному вигляді, студент записує програму та самостійно завантажує її в створену на гугл-диску папки.

Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень умінь та навичок в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками. Студент демонструє емоційний відгук на музику, сценічну свободу, виконує в характері, відчувається розуміння форми та цілісності музичних творів.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень умінь та навичок в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок. Студент втілює драматургію музичних творів, розуміння виразності музичної мови.
C	75-81 балів	Добре – загалом добрий рівень умінь та навичок із незначною кількістю помилок. Студент доносить зміст твору, але не вистачає якісного звуковидобування, фразування, вистроєності динамічного плану тощо.

D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень умінь та навичок із значною кількістю недоліків, проте достатній для подальшого навчання або професійної діяльності. Студент демонструє маловиражені технічні, артистичні можливості, невпевненість у своїх діях.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень умінь та навичок. Студент зіштовхується із технічними зривами, погано інтонує, застосовує брудну педалізацію.
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень умінь та навичок з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень умінь та навичок, що вимагає повторного вивчення дисципліни.

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС»

III курс, термін навчання: 4 роки

Аудиторні (практичні заняття) – 90, самостійна робота – 50, мод. контроль – 10,

семестровий контроль – залік VI семестр.

V семестр

VI семестр

Модулі	Змістовний модуль I		Змістовний модуль II		Змістовний модуль III		Змістовний модуль IV	
Назва модуля	Робота над творами кантатно-ораторіального жанру.		Інструментальна соната із супроводжуючим басом.		Фортепіанна партія у п'єсах складної форми: балада, експромт, капричіо, рапсодія, скерцо, фантазія т. і.		Вокальні та інструментальні твори складної форми композиторів XIX–XXI ст. із супроводом фортепіано	
Кількість балів за модуль	233		233		332		342	
Заняття	1-9	10-18	19-27	28-36	1-8	9-18	19-36	37-54
Практичні	9	9	9	9	8	10	18	18
Назва навчального модуля (практичне заняття)	Тема 1.1 Особливості виконання партії клавіру у церковних і світських кантатах. Тема 1.2. Виконання супроводу арій складної форми. Вивчення стилю		Тема 2.1. Сонати da chiesa, розшифровка цифрованого басу Тема 2.2. Сонати da camera розшифровка цифрованого басу		Тема 3.1 Репертуар струнно-смичкових інструментів. Тема 3.2. Репертуар духових та ударних інструментів.		Тема 4.1 Вокальна музика із супроводом фортепіано XIX–XXI ст. Тема 4.2 Інструментальна музика XIX–XXI ст.	
Самостійна робота кількість балів	5	5	5	5	5	5	10	
Види поточного Контролю	МКР 25		МКР 25		МКР 25		МКР 25	
Всього за курс 1140 балів, без урахування коефіцієнту Коефіцієнт 11,40								

8. ОСНОВНА НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування інструментально- виконавського досвіду майбутнього вчителя музичного мистецтва: навч. метод. посіб. для студ. вищ. навч. зал. / Л.І. Гаркуша, О.С. Економова – К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. -84с. (6 екзем. в бібліотеці Інституту мистецтв).
2. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмінь студентів на заняттях з основного музичного інструмента (фортепіано): навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. зал. / Л.І. Гаркуша, О.С. Економова // К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 100с. (30 екзем. в бібліотеці інституту мистецтв).
3. Концертмейстерський клас і ансамбль: програма для музично-педагогічних факультетів підготовки вчителів початкових класів і музики педагогічних інститутів / укл. А.Г. Болгарський, М.А. Мойсеєва –К: УДПУ, 1997.-23с.(1 екзем. в бібліотеці Інституту мистецтв).
4. Куришев Є.В. Музичний архів Бориса Грінченка/, В. Куришев. -2-е вид., доп. – К.: Київський у-т імені Бориса Грінченка, 2011.-104с. (4 екзем. в бібліотеці Інститут мистецтв).
5. Куришев Є.В. Поезія Бориса Грінченка у творчості українських композиторів та виконавців: навч.-реперт. Посіб. для студ. ВНЗ / Є.В. Куришев. К.: Київ, у-т імені Бориса Грінченка, 2013.-208с. (4 екзем. в бібліотеці Інституту мистецтв).
6. Таран І. Фортепіанні штрихи як важлива складова виконавської майстерності. Хорове мистецтво у вищій школі: проблеми і перспективи професійної підготовки. Івано-Франківськ: Лілея – НВ, 2016. С. 174-179.
7. Польська І. Система фортепіанного виконавства: жанрова специфіка та типологія. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип.. 51.Дрогобич,2022.С. 188-194.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Гуральник Н.П. Українська фортепіанна школа ХХ століття в контексті музичної педагогіки історико-методологічні та теоретико-технологічні аспекти: монографія. Київ: НПУ,2007.460 с.
2. Клименко Ж.А.Робота над основними навичками ансамблевого виконання. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського держ. ун.-ту імені Лесі Українки, 2006, - 16с.
3. Концертмейстерський клас і ансамбль: програма для музично-педагогічних факультетів та факультетів підготовки вчителів початкових класів і музики педагогічних інститутів / укл. А.Г.Болгарський, М.А.Моїсеєва – К: УДПУ, 1997. – 23с.
4. Шляхи удосконалення художньо-естетичної освіти учнівської молоді в умовах відродження національної культури. КДПУ-1992.
0. Молчанова Т. Мистецтво піаніста-концертмейстера. Навч. посібник (видання друге) – Львів: СПОЛОМ. 2007, -216 с.